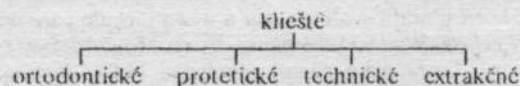

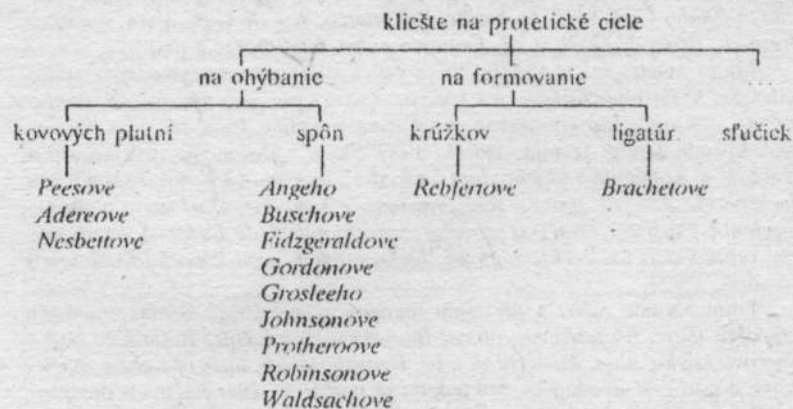
vanými kotevnými prvkami na oboch koncoch, pripevnených cementovou hmotou na susedné zuby; anglickému termínu *pin crown*, resp. *dowel crown*, zodpovedá v slovenčine termín *čapová korunka*, ktorá sa v odborných textoch označuje názvom *Richmondova korunka*. (Andrik a kol., 1983, s. 58, 67). Tento typ korunky je charakteristický svojím tvarom a spôsobom upevnenia. V anglickom termíne sú oba tieto príznaky vyjadrené prívlastkom (*pin* alebo *dowel*, t. j. v slovenčine špendlík, resp. cvok). Meno vynálezcu Cassiusa M. Richmonda sa vyskytuje aj v termíne *Richmondov čapový zub*, respektívne *Richmondove čapové zuby* (Andrik, 1952, s. 276). V angličtine sme sa s menom vynálezcu nestretli (angl. *pivot, post* alebo *dowel tooth*). Opačný príklad predstavuje anglický termín *Beeg technique* (slov. Beegova technika), ktorý má slovenský ekvivalent. V angličtine označuje fixnú ortodontickú techniku vyvinutú Dr. P. R. Beegom, po prvý raz opísanú v r. 1950 (Harty – Rogston, 1987, s. 24). V odbornom kontexte ju charakterizuje využitie intermaxilárnych traktov.

Dôležitú úlohu zohrávajú vlastné mená v klasifikácii termínov na menšie podsystémy. V skupine pomenovaní nástrojov a prístrojov je to podsystém *aparátov, korúnok, klieští, modelovacích nástrojov, mostíkov* a pod.

Napr. základným kritériom klasifikácie zubných klieští je kritérium použitia a funkcie:

Na ďalšej rovine determinácie sa buď výlučne využíva kritérium funkcie (podsystém *extrakčné kliešte*), alebo sa kombinuje s vyjadrením tvaru a iných špecifických vlastností, vyjadrených vlastným menom autora nástroja (podsystém *kliešte na protetické ciele, technické kliešte*):

(Spracované podľa: Andrik, 1952, s. 168 – 170)

Prekladový stomatologický slovník používa klasifikáciu podľa funkcie klieští (Andrik a kol., 1992, s. 40 – 41). Anglický stomatologický slovník kombinuje kritérium funkcie a použitia (*root-splitting forceps, upper molar forceps*; slov. *kliešte na koreňové úlomky, kliešte na horné moláre*) s pomenovaním podľa autorov (*Spencer Wells artery forceps, Cheatle's forceps*; slov. *kliešte na artérie Spencer Wells, Cheatlove kliešte*).

Pomenovanie nástroja podľa konkrétnej osobnosti sa často chápe ako synonymné k ostatným atribútom pomenovania. V učebných textoch vyjadruje doplnujúcu informáciu o pôvode nástroja alebo javu (napr. odlišná klasifikácia dentálnych klieští v učebnici a v slovníku).

Motivácia pomenovaní v slovenčine a angličtine môže byť celkom odlišná. Napr. klasifikácia modelovacích nástrojov v angličtine využíva termíny motivované menami lekárov, ktorí modifikovali ich tvar a uviedli ich do používania: *carvers* - *Frahm's carver, Ward's carver, LeCron carver* a pod. Na ďalšej rovine determinácie sa jednotlivé typy nástrojov označujú číslami a písmenami, určí sa uhol a pod. (*Frahm's 90° D/E carver, Ward's No. 2 carver*). V slovenčine sa typy modelovacích nástrojov bližšie neurčujú. Prekladový stomatologický slovník uvádza len heslo *modelovací nástroj* (Andrik, 1992, s. 60), podobne aj sledované učebnice: *K formovaniu priameho voskového modelu môžeme použiť špeciálne nástroje (inlay-carvery), alebo len exkavátory a lopatky* (Andrik, 1952, s. 198). V staršej učebnici českých autorov sa uvádza klasifikácia podľa iných lekárov: *Z nástrojů užívaných při modelování oúsků jsou nejznámější Boedeckerovy a Jesenského* (Neuwirt – Příbyl, 1953, s. 146).

Podobný jav možno sledovať v skupine názvov chorôb. Pokým angličtina uprednostňuje pomenovanie choroby podľa jej objaviteľa (angl. *Bell's palsy*), v slovenčine (ale aj v češtine, ruštine, nemčine, francúzštine a maďarčine) sa používa termín *obma líčeho nervu* (čes. *obma líčního nervu*, rus. *paralich licevogo nerva*, nem. *Fazialislähmung*, franc. *paralysie du nerf facial*, maď. *arcidegbénulás*). V španielčine sa uvádzajú obidva typy pomenovaní ako synonymné (*de Bell parálisis, parálisis del nervio facial*).

Predpokladáme, že názvy syndrémov, chorobných a iných javov vznikli zväčša v angličtine, lebo osobnosti, ktorých mená sa využívajú pri ich tvorbe, sú najmä Angličania a Američania. To je zrejme dôvodom zhody medzi slovenčinou a angličtinou v tejto skupine termínov (angl. *Adams claps, Black's classification of cavities, Brinell hardness scale, Gardner's syndrome, Heerfordt's syndrome, Hutchinson's teeth*, slov. *Adamsova pružina, klasifikácia kavít podľa Blaka, tvrdosť podľa Brinella, Gardnerov syndróm, Heerfordtov syndróm, Hutchinsonove zuby* a pod.).

Vlastné mená v termínoch bývajú prostriedkami skracovania pôvodných dvojslovných a viacslovných odborných termínov v profesionálnom slangu. Napríklad termíny *zavádzač drénu Luniatschek, zubný preťahováčik Hedstrom, Bainova páka* (angl. *installer of drain Luniatschek, dental tag Hedstrom, Bain's lever*) sa skracujú na pomenovania typu *luniatschek, hedstrom, bain*. V týchto prípadoch nadobúda vlastné meno charakter apelatíva. Pri niektorých termínoch sa súvislosť s vlastným menom už takmer neuvedomuje. Napríklad termín *flečer* vznikol apelativizáciou vlastného mena (... a na ňu